

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

MEDISON

חדד

משרד החינוך

משרד החינוך

מדינת ישראל משרד החינוך

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא מ' - מ"ו

פרשת דברים | כ"ט בתמוז - ו' באב תשפ"ד (4-10 לאוגוסט 2024)

מזן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת בבא בתרא דף מ'

דהווא גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לתלת שנין, בתר דאכלה תלת שני חזקה אמר: אי מזבנת לי מוטב, ואי לא כבישנא אשטר משכנתא ואמינא לקוחה היא בידי. כהאי גזונא כתבין מודעא

ב בתר דאכלה - לאחר שאכל ממנה
א אי מזבנת לי - אם תמכור לי
 כבישנא - אסתר

הסבר: שני אנשים התעורר ויכוח בעלות על בית אחד. האחד טען שהוא קנה אותו וגר בו כבר שלוש שנים בלי שהשני מחה בו, ואילו השני טען שהוא לא מחה משום שלא היה באזור, וגם כאשר הגיע לאזור, היה עסוק בשוק ולא ידע שהאיש הזה גר בביתו. אמר על כך רבא שטענתו של השני מתקבלת

★ | מן ההסטוריה

המצור על ירושלים במלחמת השחרור
 במהלך מלחמת העצמאות עמדה ירושלים במרכזם של קרבות רבים. הערבים השתלטו על הדרכים המרכזיות המובילות לחלקה היהודי של העיר, ומנעו מעבר של שיירות לוחמים, מזון ואספקה. ניסיונות רבים נעשו לפרוץ את המצור באמצעות שיירות משוריינים ולהשתלט על הדרכים, והכוחות היהודיים ספגו אבידות קשות במהלך קרבות אלה. **מבצע נחשון ומבצע הראל היו שניים מהמבצעים שבמהלכם הצליחו להעביר שיירות לירושלים. מאוחר יותר נסללה דרך גישה שכונתה "דרך בורמה", שהצליחה לפרוץ את המצור הירדני על ירושלים**

הערבית, ובמבצע שילוח הותקן צינור מים שהעביר מים לעיר מאזור חולדה. בזכות מאמצים אלה הצליחו תושבי ירושלים להחזיק מעמד במלחמה.

שיירה בדרך בורמה בשנת 1948 (wikipedia)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 18:53	כניסת שבת: 19:41
יציאת שבת: 20:06	יציאת שבת: 20:45
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:09	כניסת שבת: 20:17
יציאת שבת: 20:09	יציאת שבת: 21:41

דף מ': "מודעא"

מעשה באדם שהלונה כסף לחברו, ותמורת ההלואה הלונה משפן לו את הפרדס שלו, שיאכל מפירותיו שנים אחדות וכך ימחק החוב. המלונה עבד בשדה שלוש שנים ולבסוף כשעברה תקופת המשכון, בא הלונה אל המלונה וביקש שיחזיר לו את הפרדס, אבל המלונה החצוף אמר ללונה המסכן: "אני רוצה שתמכור לי את הפרדס, ואם לא תסכים, אספר לבית דין שמכרת לי אותו, שהרי אני יושב על הקרקע שלוש שנים ויש לי כבר 'חזקה'".

היש פתרון ללונה? התלמוד אומר שכן. **הלונה יכול למסור "מודעא" - ילך בפני עדים ויאמר להם: "איני רוצה למכור את השדה למלונה, אבל הוא אים עלי, ולכן אני מודיע לכם שבאמת המכירה בטלה ומבוטלת".**

עתה הוא ילך למלונה הנוכל, ויאמר לו: "אמכור לך את השדה". הם יעשו קנין מכירה ורק אחר כך הלונה ילך לבית דין ויכול לבטל את המכירה מפני שעשה "מודעא". **עכשיו המלונה כבר אינו יכול לטעון שיש לו "חזקה", שהרי אם השדה שלו כבר שלוש שנים, מדוע הוא היה צריך לקנות אותו פעם נוספת?**

דף מ"א: הגדר שנבנתה במקום הלא נכון

פעם אחת עלה הנגה על גדותיו וזרמי מים חזקים סחפו את הגדר שהפרידה בין השדה של רב ענן לשדה של שכנו. אחרי שהשיטפון חלף, הלכו רב ענן ושכנו ובנו יחד גדר חדשה. עברו ימים אחדים והשכן תבע את רב ענן לדין תורה אצל רב נחמן, וכך הוא אמר: "בטעות נקבעה הגדר החדשה בתוך השטח שלי, בבקשה שהרב יאמר לרב ענן שעליו להסכים להחזיר את הגדר למקומה הישן". אבל רב ענן טען בפני רב נחמן: "הרי אותו שכן בנה את הגדר יחד איתי, ובדאי הוא הסכים לוותר על השטח שהפסיד ולתת לי אותו במתנה". אבל רב נחמן אמר לרב ענן שהוא אינו צודק, מפני שאותו שכן טעה כשעשה כן, כי הוא חשב ששם צריך להיות מקום הגדר והוא לא התכוון באמת לוותר על אותו שטח.

דף מ"ב: מעשה קנין

כדי לקנות חפץ, בית או בעל חיים, צריך לעשות מעשה קנין ועל ידי כך הוא עובר מרשותו של המוכר לרשותו של הקונה. מיטלטלין למשל, אפטר לקנות על ידי "משיכה" - משיכת החפץ, או "הנבחה" - הגבהת החפץ, ובדרכים נוספות. כיצד קונים קרקע? על ידי כך שהקונה עושה בפני הקרקע מעשים שמראים שהוא הבועלים החדש, בכך הוא קונה את הקרקע. למשל, כשהקונה עושה גדרות לשדה - הוא קונה את הקרקע, כי אדם סתם כך אינו בונה גדר לשדה שאינו שיק לו. קנין זה מכונה "חזקה", כי הקונה "מחזיק בקרקע". זו אחת האפשרויות לקנות קרקע.

דף מ"ג: נוגע בדבר ובעל דבר

בעת שיש ויכוח בין בעלי דין למשל המלונה אומר: "החזר לי את הכסף" והלונה אומר: "כבר החזרתי לך!", בית הדין אומר ללונה: "אם יש לך עדים שהחזרת - הבא אותם ונפטור אותך". אם הלונה יגיד בבית דין: "כן יש לי שני עדים."

מתפלפלים

הימים הם ימי החופש הגדול, סמוך לתשעת הימים שבין ראש חודש אב לט' באב. כמה חברים טובים בני 16-17, רצו לארגן מסע רגלי של כמה ימים מתל אביב לירושלים, דרך ואדיות, שבילים, ומסלולי הליכה שונים. העניין הזה עורר ויכוח בין החברים.

מצד שני:

חלק מהחברים טענו שדווקא בתקופת ט' הימים, הליכה רגלית לירושלים תבטא את האהבה לירושלים ואת זכירתה. גם אם יהיו במסע רגעים של כיוף, הנאה ושמחה - זה לא פוגם בחשיבות העלייה לירושלים דווקא בימים הללו של לקראת ט' באב.

מצד אחד:

חלק מהחברים טענו שימי תשעת הימים לא מתאימים למסע חברתי שכזה. למרות שזוהו מסע עלייה לירושלים, עדיין יהיו בו כיוף, שמחה, הנאה וביחד חברתי, וזה לא מתאים לימים הללו.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

על המפה

הקסטל

הקסטל הוא שמה של גבעה הנמצאת על הדרך ממערב לירושלים, בשטח מבושרת ציון. היא נקראת כך על שם המצודה (קאסטלום) שבנו הרומאים במקום. **המקום נחשב לנקודה אסטרטגית במהלך קרבות מלחמת העצמאות, בשל שליטתו על הדרך לירושלים.** קרבות קשים התחוללו במקום, והקסטל עברה שלוש פעמים מיד ליד, עד שנכבשה לבסוף בידי כוחות הפלמ"ח ונשארה בידי ישראל. כיום זהו אתר לאומי ובו יד זיכרון לחללי הקרב על הקסטל ולמשוריינים שניסו לפרוץ את הדרך לירושלים

מצודת הקסטל (Wikipedia, אסף צ.)

בית ספר עציזון, תל אביב

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

המושג השבועי

המצור על ירושלים בתקופת בית שני

המצור על ירושלים - בשנת 66 לספירה החל המרד הגדול של היהודים בארץ ישראל נגד השלטון הרומאי. בעקבות זאת הגיע הצבא הרומאי בראשות אספסיאנוס והטיל מצור על ירושלים. המצור נמשך זמן רב, ובמהלכו ספגו שני הצדדים אבידות קשות. לבסוף הצליחו הרומאים בפיקודו של טיטוס להבקיע את חומות העיר, כבשו את ירושלים ושרפו את בית המקדש.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
התלמי חתימה	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם

הימים טובים
לוח

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מהי הדרך המצוירת כאן?
- 2 מתי סללו אותה?
- 3 מי נסע בה ומה הייתה מטרתם?
- 4 על שם מה קרויה הדרך הזו כך?

101 טלפון ליד המטה לט"ס גז' י
 102 טלפון ליד המטה לט"ס גז' י
 103 טלפון ליד המטה לט"ס גז' י
 104 טלפון ליד המטה לט"ס גז' י
 105 טלפון ליד המטה לט"ס גז' י

מי אני? | 👤

1. אני מעבר צר המוביל מהשפלה אל הרי ירושלים.
2. בערבית קוראים לי באב-אל-ואד, ויש שיר מפורסם עליי.
3. במלחמת העצמאות נהרגו רבים מאנשי השיירות שניסו לעבור בי.
4. אם תעברו בי כיום, תוכלו לראות את שרידי המשוריינים שנפגעו.

אג"ט לזמן

השנה אנו מציינים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

למדו את המושגים המודגשים בעלון ותוכלו להשתתף בחידונים ופעילויות במשך השנה.

5780	5778	5727	5708	5707	5699	5657	5323	5260	5258	4900	4800	4650	4260
ה'תש"פ	ה'תשע"ח	ה'תשכ"ז	ה'תש"ח	ה'תשי"ז	ה'תרצ"ט	ה'תר"ץ	ה'רמ"ח	ה'תש"ס	ה'תש"ח	ה'תש"ס	ה'תשמ"א	ה'תשס"ו	ה'תש"ס
2019	2017	1969	1967	1948	1947	1939	1897	1500	1492	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים
שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	70 שנה למדינה	הרב אריה לויין	מלחמת ששת הימים	הקמת המדינה	מלחמת העצמאות	שואה	הרצל	רבי יוסף קארו	העת החדשה	גירוש ספרד			

דבר תורה

התורה מספרת לנו כי משה חשש מהמלחמה בעוג מלך הבשן, והקב"ה מחזק אותו: **"אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו"**.

הגמרא שואלת מדוע משה חשש מהמלחמה בעוג? במיוחד כשמספר פסוקים לפני כן ציווה ה' להילחם בסיחון ושם משה לא היה צריך לדברי חיזוק ותמיכה?

הגמרא עונה שמשה ידע שלעוג יש זכות שהוא עתיד לקבל עליה שכר, ובגללה חשש. עוג היה ה"פליט" שהודיע לאברהם שלוט אחיינו נשבה, ובגללו יצא אברהם למלחמה וחילץ את לוט מהשבי.

על המעשה הקטן הזה של עוג עמדה לו זכות ממנה חשש משה, ודבר זה מלמדנו עד כמה גדול כוחם של הדברים הקטנים, שלעיתים אנחנו אפילו לא שמים לב אליהם.

דבר ניקיון | מסכת בבא בתרא, דף מ"ג - מ"ו

יעקב ראה אותי מחזיר - זה עד אָחַד, ואני העד השני, פּוֹנֵבּוּן שְׁבִית הַדִּין יֵאמַר לוֹ: "אַתָּה בְּכֻלָּ לֹא יָכוֹל לְהִיּוֹת עֵד, שֶׁהָרִי אַתָּה אֶחָד מִבְּעֵלֵי הַדִּין". אָדָם זֶה מְכֻנָּה **"בְּעַל דָּבָר"** - בְּעַל דָּבָר הוּא הַתּוֹבֵעַ אוֹ הַנִּתְבָּע וְהֵם פְּסוּלִים לְהִיּוֹת עֵדִים עַל הַנּוֹשֵׂא. בְּדָף זֶה לּוֹמְדִים שֶׁלֹּא רַק בְּעַל דָּבָר פְּסוּל לְעֵדוּת אֲלֵא אֲפִילוֹ **"נוֹגֵעַ בְּדָבָר"**, דְּהִינּוּ מִי שֶׁרַק מְרוּיַח מֵהַעֲדוּת, גַּם הוּא פְּסוּל לְעֵדוּת. הַתְּלִמּוּד מְסַפֵּר עַל בְּנֵי עִיר שֶׁנִּגְבּוּ לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, וְקוֹבֵעַ שָׂאָף אֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲיִד בְּבֵית דִּין עַל הַגְּנֵבָה, גַּם אִם אֵין לוֹ בְּעֵלּוֹת בְּאוֹתוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא **"נוֹגֵעַ בְּדָבָר"** - הוּא מְרוּיַח מֵהַעֲדוּת הַזֶּה, שֶׁהָרִי אִם יוֹחֲזֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה הוּא יִשְׁמַע בּוֹ אֶת הַקְּרִיאַת הַתּוֹרָה. **אִם יֵשׁ לְאוֹתָם עֵדִים שֶׁתּוֹפְאוֹת בְּבַעֲלוֹת עַל סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְדָאִי שֶׁהֵם פְּסוּלִים שֶׁהָרִי הֵם בְּעֵלֵי דָבָר.**

דף מ"ד: אחריות נכסים

כְּאִשֶּׁר מִתְבַּצְעַת הַלּוֹאָה בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים, פְּעָמִים וּמִצְטָרֵף אֲלֶיהָ מִצָּב שֶׁל **"אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים"**. רְאוּבֵן לָוָה כֶּסֶף מִשְׁמַעוֹן, וְהֵם כְּתִבּוּ שֵׁטֶר חוֹב עִם עֵדִים: "אֲנִי רְאוּבֵן לְוִיתִי אֶלְף ש"ח מִשְׁמַעוֹן", וְעֵדִים חֲתָמוּ עַל הַשֵּׁטֶר. בְּדָרָךְ כָּלֵל מוֹסִיפִים בְּשֵׁטֶר גַּם **"אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים"**. כְּלוּמָר, שֶׁהַנְּכָסִים שֶׁל שְׁמַעוֹן אַחֲרָאִים לְשִׁלֵּם אֶת הַחוֹב שְׁלוֹ. לְמִשְׁל, **אִם לְרְאוּבֵן אֵין כֶּסֶף לְפְרוֹעַ אֶת הַלּוֹאָה, רִשְׁאֵי שְׁמַעוֹן לְגִבּוֹת אֶחָד מֵהַנְּכָסִים שֶׁל רְאוּבֵן, אֲפִילוֹ שֶׁרְאוּבֵן כָּבֵר מְכַר אֶת הַנְּכָס לְאָדָם אַחֵר.** בְּמִקְרָה כְּזֶה שְׁמַעוֹן נִיגַשׁ אֶל הַקּוֹנֵה וְאוֹמֵר לוֹ: **"אֲנִי מִצְטָעֵר מְאֹד, אֲבָל עַל הַנְּכָס הַזֶּה יֵשׁ לִי אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים וְלָכֵן עָלִיךְ לְהַעֲבִירוֹ אֵלַי. כְּמוֹכֵן, שֶׁרְאוּבֵן חֵיב לְהַחֲזִיר לָךְ אֶת הַכֶּסֶף שֶׁשִׁילַמְתָּ לּוֹ בְּעַד הַנְּכָס - וּבִתְנָאֵי שֶׁכָּאִשֶּׁר קִנִּיתָ מִמֶּנּוּ אֶת הַנְּכָס עֲשִׂיתָ אִיתוֹ תְּנָאֵי, שְׂאָם אֶחָד מֵהַמְּלוּיִם שְׁלוֹ יִגְבֶּה מִמֶּךָ אֶת הַקְּרִבָּע, הוּא צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לָךְ אֶת דְּמֵי הַמְּכִירָה."**

דף מ"ה: החמור החטוף

לְפָנֵי שְׁנַיִם רְבוֹת, קָנָה רְאוּבֵן חֲמוֹר מְשׁוּבָּח כְּדִי לְעַלּוֹת אִיתוֹ לִירוּשָׁלַיִם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כְּעִבוּר שְׁעוֹת אֶחָדוֹת כָּבֵר רָכַב רְאוּבֵן עַל הַחֲמוֹר בְּדָרְכּוֹ לִירוּשָׁלַיִם וּלְפִתַע הַתְּנַפֵּל עָלָיו חֵיל רוּמָאֵי, נָטַל אֶת הַחֲמוֹר וְאָמַר לוֹ: "הַחֲמוֹר הַזֶּה שְׁלִי, הִסְתַּלַּק מֵהַדֶּרֶךְ וְאֵל תִּפְרִיעַ לִי לְרִכּוֹב אִיתוֹ". רְאוּבֵן, שֶׁלֹּא יָדַע מַה לַעֲשׂוֹת, פָּנָה אֶל מוֹכֵר הַחֲמוּרִים וּבִיקֵשׁ מִמֶּנּוּ שִׁילָךְ אֶל מַפְקֵד הַלְּגִיּוֹן הַרוּמָאֵי וְיֹכִיחַ לוֹ שֶׁהַחֲמוֹר הָיָה שְׁלוֹ, וְהִמְפַקֵּד כָּבֵר יִצְוֶה עַל הַחֵיל הַחוֹטֵף לְהַחֲזִיר אֶת הַחֲמוֹר. אֲבָל מוֹכֵר הַחֲמוּרִים אָמַר: "זֶה לֹא עֵסֶק שְׁלִי. אַחֲרֵי הַמְּכִירָה הַחֲמוֹר שֶׁלָּךְ וְתִסְתַּמֵּר בְּעֶצְמָךְ". **הָאֵם הַמוֹכֵר צוֹדֵק?** וְכֵן, בְּדָף זֶה לּוֹמְדִים שֶׁ**אִם יוֹדְעִים בְּוַדָּאוֹת שֶׁהַחֲמוֹר הָיָה שֶׁל הַמוֹכֵר - הוּא אֵינוֹ חֵיב לְטְרוּחַ כְּדִי לְהַחֲזִיר אֶת הַחֲמוֹר.** אֲבָל אִם יֵשׁ צֵל שֶׁל סֶפֶק שְׂאוּלֵי בְּאִמְתָּת הַחֵיל הַרוּמָאֵי שֶׁחֲטָף אֶת הַחֲמוֹר צוֹדֵק, **יֵשׁ שִׁטָּה הַסּוֹבֵרֶת שֶׁמְחַיְבִים אֶת הַמוֹכֵר שֶׁיַּעֲזוֹר לְהַבִּיא רְאִיּוֹת שֶׁהַחֲמוֹר בְּאִמְתָּת הָיָה שְׁלוֹ וְשֶׁהַמְּכִירָה הָיְתָה כְּדַת וְכִדִּין.**

דף מ"ו: המטריות שהוחלפו

פְּעַם, בְּלִיל חוֹרֵף סוֹעֵר, הִלָּךְ רְאוּבֵן עִם אָבִיו לְבַר מִצְוֶה. כְּשֶׁהִסְתִּימָה מְסִיבַת בַּר הַמִּצְוֶה, הִתְחִיל רְאוּבֵן לְחַפֵּשׁ אֶת הַמְּטְרִיָּה שְׁלוֹ, אָךְ הוּא לֹא מִצְאָהּ. כְּפָרָא **מִישָׁהוּ לָקַח אוֹתָהּ בְּטַעוֹת וְהִשְׁאִיר אֶת הַמְּטְרִיָּה שְׁלוֹ, וּבְאִמְתָּת נוֹתְרָה בְּאוֹלָם מְטְרִיָּה דוֹמָה לְלֹא כָּל בְּעֵלִים.** אָמַר רְאוּבֵן לְאָבִיו: "מָה הַבְּעִיָּה? לָקַחוּ אֶת הַמְּטְרִיָּה שְׁלִי, אֲנִי אֶקַּח אֶת הַמְּטְרִיָּה הַזֹּאת!" אֲבָל אָבִיו חִיָּךְ וְאָמַר לוֹ: "חֲלִילָה. הַמְּטְרִיָּה הַזֹּאת אֵינָה שְׁלָנוּ וְלֹא נִינְיַח אוֹתָהּ. כִּךְ לּוֹמְדִים בְּמַסְכַּת בְּבֵא בִתְרָא, שֶׁאֵין שׂוֹם רְשׁוֹת לְקַחַת חֶפֶץ שֶׁל מִישָׁהוּ רַק בְּגִלָּל שֶׁחֶפֶץ שְׁלִי נִלְקַח בְּטַעוֹת."

חידה!

זהו את הביטויים הבאים, שבכולם מופיעה המילה "דבר":

1. התובע או הנתבע בדיון מסוים - דבר
2. מישור שמרוויח משהו מהעניין - בדבר
3. לא כלום - דבר
4. שני דברים מנוגדים - דבר

(אנחנו חזנו לך דבר ללא סוף)
(אנחנו חזנו לך דבר ללא סוף)

אלמות השוא?

1. מה המשמעות של מסירת מודעה?
2. כיצד קונים קרקע?
3. מה ההבדל בין בעל דבר לנוגע בדבר?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.*בפיקוח רואה חשבון